

ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

(Σκίτσος του κ. Γ. Γρηγόρη)

ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Ζ. ΡΟΣΝΥ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΙ ΜΑΥΡΟ ΨΩΜΙ

Τά θαραειά σύνεφα του Σεπτέμβρη έπιγαν την πυρή άνταύγια της Δύσης, πυκνή πάχνη σκέπαζε τις κορυφές τών γυνών δέντρων και μονάχα ψηλά ρόδιζε λιγάκι ο ουρανός.

Ο γέρος σταμάτησε τό θέρισμα, έκανε δέμα τά εργαλεία του, τάρριζε στον ώμο του κι' άμίλητος, ξεσκούφωτος, γεμάτος χώματα, πήρε τό δρόμο γιά τήν καλύβα του, σκυφτός. Τά ξεχαρβαλωμένα παπούτσια του κολλούσαν πάνω στην ύγρη γή.

Πέρα, στό θάθος, άκούστηκε ή καμπάνα κάποιου ζωκκλησιού, θλιθερή και μονότονη. Τά σκυλλιά γαυγίζαν άπ' τό ένα κτήμα στό άλλο και τά παράθυρα, στά πλουσιώτερα σπίτια, άρχισαν νά φωτίζονται.

Κακόκεφος όπως πάντα, μπήκε στην καλύβα του ο γέρος έργάτης. Έκει, μπρός στην πόρτα, τουρτούριζε άπ' τό κρόο ένα παιδάκι ώς πέντε χρόνων. Τά τζάμια του μοναδικού παράθυρου ήταν οπαμένα από καιρό κι' ο παγωμένος άέρας έμπαινε έλευθερα στό ύγρο καλύβι. Τό θορόρακι έτρεμε μέσα στά κουρέλια του. Είχε πολύ λιγοστά μαλλιά και μάτια τρομαγμένα. Τά γυμνά του πόδια ήταν τυλιγμένα μέσα σέ κουρέλια.

Ο γέρος τόπρωξε μπροστ' άπ' την πόρτα και μπήκε μέσα άφίνοντας άνοιχτά γιά νά φέγγη.

— Έμπα μέσα, ειπε σαν νά μουγγρίζει στό παιδί.

Ο μικρός μπήκε στό θλιθερό δωμάτιο, μέ ύφος φοβισμένου μικρού ζώου. Τότε ο άνθρωπος εκείνος άνοιξε μέ τό κλειδί τό ξύλινο σεντούκι κι' έβγαλε από εκεί ένα κομμάτι ψωμί σικαλίσιου. Κράτησε τά τρία τέταρτα γιά τόν έαυτό του κι' έδωσε τό υπόλοιπο στό παιδί.

Κάτω άπ' τό πικρό θλέμμα του γέρου, τό παιδί έξακολουθούσε νά τουρτουρίζη. Έκείνος τό κτύπαζε μέ τά σκληρά μάτια του, άκίνητος, στό άστρογχο και γεμάτο στενοχώρια πρόσωπό του, στενάζοντας γιά τό λιγοστό μαύρο ψωμί και τά ψιχούλ' άπ' τό ξερό τυρί πούρριχνε στον μικρό, θλαστηγμένας. Δάγκανε σαν λυσασαμένους, μέ τά γερά άκούη κι' ώμορφα δόντια του τό σικαλίσιου ψωμί. Σίγουρα ο γέρος θάτρωγε λιγώτερο άν δέν έβιμε μερτικό και στό παιδί. Και τό κακόμοιρο τ' όρρανό, κτύπαζε πώς νά πιάνη λιγώτερο τόπο, προσέχοντας νά μήν άκούωνται τά οαγόνια του καθώς μασούσε τό μαύρο ψωμί.

— Άχ! τί μου κοστιζεις! Τί μου κοστιζεις! Ειπε πάλι ο γέρος, άγριεμένος καθώς έπεσε μιά άγτίδα του φεγγαριού πάνω στό άδύνατο και τρομαγμένο πρόσωπο του παιδιού.

Έκείνο έκανε πίσω στό σκοτάδι και δέν τόλμησε νά δαγκάση τό ψωμί του. Ο γέρος όμως έξακολουθούσε, και μέσα στό σκοτάδι, νάχη τά σκληρά, σαν σουβληρά μαχαίρια, μάτια του καρφωμένα πάνω στό μικρό, χωρίς συμπόνια, χωρίς οίκτο. Τό θρωμερό δωμάτιο, όλοσκοτεινό, κι' αυτές τίς δύο τρισάβλιες ύπάρξεις και τά κουρέλια όλόγυρα, ήτανε πιο θλιθερό κι' από έναν τάφο.

Και όμως ήταν συγγενείς, παππούς κι'

έγγονός. Ο γέρος, όταν πέθανε ο γιούος του, έλπιζε πώς θάπαιρνε κάποια κληρονομιά... Οι πιστωτές όμως του γιουού του τά πήραν όλα και αύτού του άπόμεινε τό θάρος του παιδιού. Μεροκαματιάρης, μέ καλό κομπόδεμα κατά μέρος άπ' τη λυσασαμένη οικονομία που έκανε χρόνια τώρα, μίσησε κείνο τό παιδί, που θάτρωγε τόσάμα τό ψωμί του, τόν Ιβρώτα του, τόν κόπο του και που θά λιγώστευε τά λεφτά, πούθαζε κάθε δδομάδα στην κρυψώνα. "Υστερ' από τόσα χρόνια, που δέν χόρτασε ο ίδιος τό ψωμί γιά νά ρίχνη κάθε Σάββατο όλο σκεδόν τό δδομαδιάτικο στην κρυψώνα, κρυφά, τη νύχτα... νά, τώρα, ένα στόμα, που θάτρωγε άπ' τά κρέατά του, πανάθεμά τό!...

Από τίς πρώτες μέρες τό άφινε θεοηήστικο τό παιδί. Τό κακό ήτανε που πέρασε από κεί—ο Διάβολος λές και τώφερε—ο γιατρός, έακουστός γιά τή φιλανθρωπία του. Φοβήρισε άσκημα τό γέρο, θλέποντας τά χάλια του μικρού κι' από κείνη τη μέρα, άναγκάστηκε νά ταΐζη κείνο τό χαραμοφαγάδικο, τό κитρινιάρικο!... "Ήτανε νά σκόση άπ' τό κακό του! Και δάγκωνε μέ λύσσα τό ψωμί, ενώ τό ταιλαίπωρο τό μικρό, έτρεμε μήν τ' άκούση καθώς μασούσε, κεί στη σκοτεινή γωνιά...

Η μόνη σκέψη του γέρου ήτανε πώς νά τό ξεφορτωθή! Δυότρες φορές, στη λειτουργία, παρακάλεσε και τό Θεό νά τόν γλυτώση άπ' αυτό τό χαμένο έξοδο. Μά ο καλός Θεός άφινε τό εμπόδιο νά ζή κοντά του. Κάθε φορά που τρώγανε, πρώτ, μεσημέρι, θράδυ, ή καρδιά του γέρου ταραζότανε από μίση. Φυσικά, σκέφτηκε πολλές φορές νά βρη μοναγός του τό δικη του, ήταν όμως λιγάκι δύσκολο. Θάπρεπε νά γίνη μακρρά, πολύ μακρρά από τό σπίτι κι' ο ίδιος νά θρισκείται κατά δουλειά του, όπως πάντα...

Νύγτωσε γιά καλά. Η πόρτα δέν φωτίζε πια τό δωμάτιο. Τό μικρό σύρθηκε χωρίς ν' άκουστή ως τό άχυρένιο κρεββάτι του, άκουγότανε όμως τώρα άδύνατη ή άνσασ του, καθώς άποκοιήθηκε. Ο γέρος γασμουρήθηκε μιά-δύο φορές μέσα στό σκοτάδι. Έπιτέλους σηκώθηκε και πήγε κατά την πόρτα.

Τό φεγγάρι πρόβαλλε μέσ' από τά μαύρα, θαραειά σύνεφα, ρίχνοντας τό θλιμένο του φως στον ήσυχο κάμπο. Η πάχνη ειχε διαλυθή. Ο γέρος κτύπαζε προσεκτικά τόν ουρανό. Κατάλαβε πώς ύστερ' από λίγες ώρες, άπ' αύτόν τόν άστρο ουρανό θάπρεπε βροχή, γονητή, δυνατή, που θάσθηνε κάθε ίχνος ύμημάτων στα μονοπάτια. "Ήξερε καλά τόν καιρό, μύριζε τήν ύμρασία, τη μπόρα που θάρχότανε, στον άέρα. Η πολύχρονη πείρα του, τόν προειδοποιούσε, όπως τά ζώα.

— Εινε ακόμα μακρρά, σκέφτηκε, μέ εε δυό-τρείς ώρες θάχουνε δυνατή τη μπόρα! "Επειτα, έαφρηνικά, έφυγε άπ' τήν πόρτα άποφασισμένος. Πήγε ψάχνοντας μέ τά χέρια ως τό κρεββάτι του παιδιού και τό

χτύπησε ελαφρά στον ώμο.

—“Ε, μικρούλη, σήκω!

“Η φωνή του, για πρώτη φορά, ήταν τρυφερή. Το μικρό άνασκηκώθηκε τρομαγμένο. ‘Ο παπούς του όμως εξακολούθησε με άπαλη φωνή:

—Σήκω, παιδάκι μου, σήκω! Θάρθης μαζί μου. Θα σου δείξω όμορφα πράγματα, θα δής. “Έλα, κάνε γρήγορα, παιδάκι μου!

Τότε το δύστυχο σηκώθηκε δρόδρο, άπορώντας και θαυμάζοντας με την τρυφερότητα της φωνής του παπού του. “Έπειτα ό γέρος πήρε ένα παληό σάλι, μάλλινο, έκλεισε καλά την πόρτα κι άρχισε να περπατούν, μέσα στη μοναξιά της νύχτας. ‘Ο άέρας κυνηγούσε τά σύννεφα που έμοιαζαν με πελώρια μαύρα κομμάτια. Πουθενά στον ορανό δεν φανότανε ένα κομματάκι γαλάζιο.

Τά σπίτια, στά κτήματα, φαινόντουσαν βυθιομένα στον ύπνο. Πουθενά φώς. ‘Ο γέρος κρατούσε άπαλά τον μικρό άπό τό χέρι κι ‘ό ύγρός δρόμος δεν άφινε ούτε ό κρότος των θημάτων τους ν’ άκούγεται. Τό παιδάκι ένοιθε μία παράξενη χαρά στην καρδούλα του την πορεία: ποτέ ό παπούς δεν τό είχε μιλήσει έτσι γλυκά, όπως έκείνη τή νύχτα. Ξεχνόνσε όλες τις θροισές καί τις θλαστήμιες πού άκουσε άπό τό στόμα του κι έθροισγε όσο μπορούσε τό ροζιασμένο χέρι του γέρου με τά λιγνά του δαχτυλάκια.

Τράβηξαν άλάρνα άπό τις έπαύσεις, κάνοντας μεγάλους γύρους, μη τους ίδη κανείς. Οι σκύλλοι ώστόσο τους γαυίζαν άπό πέρα, μέσα στη σιγαλιά της αγνώστης νύχτας. Τότε ό γέρος άνατρίχιαζε, άπομακρύνονταν με θιαστικά θήματα κι ‘όλο έλεγε στό παιδί:

—Θά ίδης, θα ίδης, τί καλά πράγματα, πού θα σου δώσω νά φάς αύριο τό πρωί... Θά σου δώσω κι ‘ένα γλυκό...

—Ναί, παπού, έλεγε κι ‘ό μικρός κι ‘όλο στριμχώνονταν κοντά στον γέρο, νοιώθοντας μία ξαφνικά τρυφερότητα στη στείρα καρδιά του.

Πέρασαν ένα μικρό δάσος κι ‘ό γέρος άνατρίχιαζε κάθε φορά πού τά κλαδιά, με τά παράξενα σχήματά τους στό σκοτάδι, τους άγγιζαν τό πρόσωπο. Νόμιζε πως τον κυνηγάνε. Μία κουκούθαινα πέταξε πάνω άπ’ τά κεφάλια τους κι ‘ό γέρος δεν μπόρεσε νά συγκρατήσει μία θλαστήμια.

Βρέθηκαν στά χωράφια, έπειτ’ άρχισε ό καθήφορος, γεμάτος θάμνους κι ‘άγκάθια. ‘Η σελήνη τώρα θηήκε πάλι μέσ’ άπ’ τά σύννεφα καί φώτιζε την έρημη έξοχή.

“Επιτέλους φτάσανε σ’ ένα μικρό έλος. Ψυχή πουθενά. Μόνο μερικά θαράκια άκουγόντουσαν καί τά καλάμια πού ροίζαν ελαφρά. Τά σάπια νερά, γεμάτα άγρια χόρτα καί θούβρα γυάλιζαν μαυριδερά κάτω άπ’ τό φώς του φεγγαριού.

‘Ο γέρος στάθηκε. ‘Ο άέρας φυσούσε πού ζωνάρα, τά σκυλλάια σάπασαν. Τότε, έβγαλε με άγρές κινήσεις τό σάλι του κι έξαφνικά τό τύλιξε όλόγυρα στά χέρια του παιδιού.

—Μή φοβάσαι, μικρούλη μου, μη φοβάσαι...θα δής! θα δής!...

Με τά χεράκια του έτσι δεμένα, τρομαγμένο, σήκωσε τά μάτια του τό παιδί πάνω στον παπού του. Αυτός προσπαθούσε νά τό ξεγελάση άκόμα με γλυκόλογα. Ξαφνικά όμως τό γκρίζο πρόσωπό του πήρε μία άγρια, σκληρή έκφραση. Πάνω στους άδύνατους ώμους του κακεκτηκό παιδιού, έπασαν θαρεσιά τά πελώρια χέρια του γέρου. Τότε κείνο κατάλαθε μονομιάς, κυλλίστηκε στά πόδια του δημιού του κι ‘άρχισε νά ξεφωνίζει κλαίγοντας με λυγμούς.

—Παπού!... Παπού!... Μή, παπού!...!

‘Ο γέρος, με την τρομερή άπόφασί του ζωγραφισμένη στά μάτια του, τό άνασήκωσε. Τό παιδί, στον άπειρο τρόμο του, σπασταρούσε μέσα στα χέρια του, προσπαθώντας νά έλευθερωθί, νά γραπωθί άπό κάπου κι ‘όλο ξεφωνίζε:

—Δέν έκανα τίποτα, παπού, δεν σουκάνα τίποτα!

‘Ο γέρος όμως πατούσε τώρα μέσα στό θούδοκ, άνάμεσα στα καλάμια, ενώ τό μικρό τον ίκέτευε, προσπαθώντας νά φιλήση τά ρούχα του κακούργου.

“Επιτέλους ό γέρος έσκυψε, σκούνησε τό παιδί μέσα στό σκοτεινό, μαύρο νερό καί τό είδε νά σπασταρά τρουακτικά. Μίες φυσαλλίδες σκάσανε στην επιφάνεια του θούδρου κι ‘όστερα τό ώργο κεφάλι με τά λιγοστά μαλλιά Ξαναφάνηκε φοικτό, με τις μαύρες κοιλότητες των ματιών καί τό στόματος. ‘Ο γέρος ένοιωσε τά δόντια του νά τρίζουν. Μ’ ένα μανιασμένο χτύπημα ξανασούλιαζε τό άμυχο κορμί πού θαθειά μέσα στό θούδρο, όπως θουλιάζουν ή γυναίκες την φάκα με τό ποτικί στό νερό! Σιγά-σιγά τό νερό έγινε πάλι ήσυχο, τό παιδί δεν άβλεπε πεία κι ‘ή τελευταίες φυσαλλίδες σκάσανε στην μαύρη επιφάνεια του νερού...

Μού τον έδειξαν αυτόν τον γέρο, στό φρενοκομείο, φρικτό καί άπαισιο, δεμένο με τον ζουρλομανθιά σφιχτά σ’ ένα σιδερένιο κάθισμα. Τά μάτια του, πεταγμένα κατακόκκινα έξω άπ’ τις κόγχες τους, λές καί παρακολούθούσανε άδειάκοπα με άγωνία κάποιο τρομακτικό θέμα. Οι άπαισιο μορφοασοί του μ’ έκαναν ν’ άνατρίχιαζω. “Αν τον άσιναν μεό στιγμή λυτό, όπως πού είπε ό γιατρός, θάπεστε όπου θέρισκε νερό, γιατί είχε πάνω μπροστά στά μάτια του έκείνη τή φοικτή, την άπειροραπτη ελκώνα, καί έβλεπε τις φυσαλλίδες κι ‘άκουγε τον ρόγχο του έγγονού του, πού τον έπνιξε μέσα στό θούδρο, για ένα κομματά μαύρο ψωμί...

ΚΑ’ΥΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΖΑΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

ΤΙ ΤΡΑΓΟΥΔΥΣΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΑΣ ΚΑΤΩ ΑΠ’ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΜΑΣ

(Δημοσιεύουμε σήμερα μερικές άκόμη άπό τις παθητικές καντάδες του παλιού καλού καιρού) :

ΑΧ ΠΩΣ ΠΕΡΝΟΥΣΑΜΕ

“Αχ, πώς περνούσαμε χαριτωμένα δίχως μαλώματα, δίχως ινάτια πού πρώτα ποβιασσε άγαπημένα, μάτια μ’ όλόμωρα, γλυκά μου μάτια. ‘Ός καί τό γέλιο μας είχε γλυκάδα καί κάθε μία μας γλυκεία ματιά τόση έσοκρόριζε γύρω λαμπράδα τόση έσοκρόριζε γύρω φωτιά. Τώρα άλλάζαμε, χάθηκε ή χάρις, πάνε τά γέλια μας τά μαγεμένα, θαρρείς ή κάκια μας τάχει παρμένα, θαρρείς ή κάκια μας τάχει παρμένα. “Όλα μας φαινόνται μπροστά μας μαύρα, μοιάζει με κόλασι δλη ή γη, την τόση έχασαμε ποχγαμε λαύρα, τρώγει τά σπλάχνα μας κρουθή πληγή. “Αχ! Έλα, άγάπη μου, νά φιλωθούμε καί δεν ταιριάζουμε σε μās ινάτια έλα σαν άλλοτε νά φιλωθούμε, μάτια μ’ όλόμωρα, γλυκά μου μάτια. “Έλα όλόμωρο, γλυκό μου άστέρι, έλα νά ζήσουμε μαζί τά δυό, έλα, άγάπη μου, νά γίνωμ’ ταίρι μαζί νά σθήσουμε κάθε καύμο.

ΣΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟ

Στό Ζάππειο σε πρωτόειρα Σάν δνειρο ώραίο κ’ έπειτα στην πλατεία έπρόβαλες μπροστά μου καί στην δενδροστοχία σου είπα σ’ άγαπώ. Και τώρα πού την πρώτη του τόσον έρωτά μας πού μέρα στην καρδιά μας άνθει τόσον καιρό; Και τώρα πού την πρώτη ζωή μου ένθυμοδια κατάρκαρα λυποδια καί κλαίω καί θρηνώ.

ΓΙΑ ΣΕ

“Αν παρήλθον οι χρόνοι έκεινοι, των έρωτων πόθοι γλυκοί, δεν παρήλθον καί όμως οι πόνοι των θελών μας άγνώμων ψυχή. Σε ήγάπων, σε είδον, θεά μου, καί ή ψυχή μου έπέτα πρός σε, είσαι σ’ τό γλυκό δνειρόν μου κ’ ή καρδιά μου έσχίσθη για σε.

Η ΑΠΟΓΟΝΤΕΥΣΙΣ

Καρδιά μου μη μισαίνεσαι Καί την καρδιά μου λήστευσε τού κάκου θρηνείς καί “Ιούδα οίλι! γι’ αυτή πού κρυφοδέρνεσαι ποτέ δεν άγαπήθηκες καί τρέμεις διελά. του κάκου θρηνείς. “Από καρδιάς κτυπήσια Με γαλυφείς, με χάδια δεν νοιώθει γελά καί ψευτοκτυποκάρδια κιόραρα γίνου θρούματα με άνοιξιάτνια θραδα δεν συγκινείς. μουκλεψες ψεύτρα την καρδιά. Καρδιά μου άπατήθηκες Σάν μοστες, καρδιοκλέφτρα μ’ αυτήν π’ άναπάζ, καί της άνάτης ψεύτρα, με γαλυφείς σ’ έφύτουνε για ν’α σου θέλιμα χαρωπό μ’ άγάμη χολή. έσένα θ’ άγαπώ.

ΑΣΠΛΑΧΝΗ

Μηδ’ ό γέρον ποτέ ξανανοιει μη τ’ άηδόνι τό ταίρι τ’ άλλασσει, μη ή καρδιά δυό φορές θ’ άγαπήση, μη θά ζήση κανείς δυό φορές. Σάν τη σπιθα π’ άνάθει καί σθήνει καί την τέραρα της μόνον δαίνει, έτσι κι ‘ό έρως σε με θε νά μελίη, ώστε νάδωη ή άθάνα μου ιωνή. Τότε, τότε σκληρά θε νά κλάσσης, σαν ίδης πός για σενα πεθανώ, σαν ίδης τό θαμνάκι θαλιμένο, εις τό στόμα μ’ επάνω τ’ ώχρο.